

KOZAĞAÇ TARİHİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

HAYATİ KUZUCU

Kozağaç adının nereden geldiği hakkında çeşitli rivayetler vardır.Bu rivayetlerden birisin de köyün güney eteğindeki dere çevresine yerleşen Yörüklerin,derenin kenarında bulunan çok sayıda ki ceviz ağacına (Koz ağaçlarına) bakarak burasının adını Kozağacı koyduklarını anlatır.Bu adı taşıyan 16.Asırda Bolu Yörükleri arasında 19 haneli Kozağacı Yörüğü adlı bir Yörük cemaatinin varlığından haberdarız¹ [1] Başka bir rivayet de ise Sarılar adlı bir Yörük bölüğünün çevreye gelmişler ve Üçe ayrılıp , Anbarcık ,Kozağacı ve Kızıllar 'a yerleşerek adı geçen köyleri kurmuşlardır.Nitekim Anbarcık Köyünün ilk kuruluş yeri olan caminin hemen yanındaki yer ilk oturdukları yerdir .Burada elan Sarılar adını taşıyan çeşme günümüz de dahi varlığını devam ettirmektedir. Üç köyde de Sarılar sülalesinin oluşu (Ki Anbarcık'ta bu sülalenin adı değişmiştir . Ayrıca aynı köyde Sarı veya Sarıca adını taşıyan yer adlarının çokluğu Örneğin Sarıca Taşı, Sarıca Alanı gibi) bize rivayetin bazı hakikatleri gizlediği izlenimini vermektedir.. . Sarılar Yörüklerinin, 15. ve 16. asırlarda Teke Yarımadasında yaşadıklarını Osmanlı Tapu Tahrirlerinden öğreniyoruz.

Kozağaç arazisindeki antik çağdan kalma kaya resimleri , buraların geçmişi hakkında bize bir fikir sahibi verebilir.Yörenin .Likya ile Frgya arasında sınır oluşu; tarihi kalıntıların her iki kültürün izini taşıması sonucunu doğurmuştur.Bununla birlikte daha ziyade bölge Eski Anadolu Tarihi coğrafyasının Frigya bölümüne girer ve Cbriya

1[1]1 438 No'lu Muhasaba-i Vilayet-i Anadolu Defteri 1 .T.C Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müd.Yayını Ankara 1993 Tıpkı Basım Sayfa 421

merkezli dört şehir devletinin uzun zaman hakimiyetinde kalmıştır. Nitekim antik çağda ,.Kabalis adıyla anılan coğrafi bölge genelde Frigya'ya dahil olmuştur.² [2]

Çevrenin Türk'lerce alınması, Selçuklu'ların Burdur'u 1204 yılında fethinden sonra olmalıdır. 1205-1206 yıllarında Gölhisar'ı alan Türkler ,Anbarcık Köyü üzerin den Fethiye'ye doğru harekate devam ettiklerini ancak burada Bizans'ın Akrotai denilen sınır kuvvetlerince durdurulmuşlardı.Şiddetli bir mücadele sonunda Akdenize doğru Bizans kuvvetleri sürülmüşler ancak bu uzun süren bir mücadelenin sonucunda olmuştur Eski Gölhisar köylerinin bir çoğunda, çok sayıda Horasan Gazisinin adını taşıyan zaviyeler ve tekkeler mevcuttur. Bunlar varlıklarını 17.Asra kadar ve hatta 20.Asır başlarına kadar sürdürmüşlerdir.Fethi geciken yerlere çok sayıda Derviş Gazinin gelip bil fiil fethiye katılmaları tarihi hakikatlerimizdir. Gazi dervişler , kurdukları zaviyelerle ve bu zaviyelerin etrafında topladıkları Oğuz boyları ile Anadolu'nun Türk vatani haline gelmesin de büyük emekleri geçmiştir .Kozagaç' da medfun bulunan ve hakkında efsaneler anlatılan Şaban Dede' nin de bu ermişlerden birisidir.

Yörede Oğuz boylarının adını taşıyan çok sayıda köyün yan yana bulunması boyların faal rol oynamalarındandır . Acıpayam ovasından Söğüt Gölüne kadar olan geniş alanda bir sıra halinde Avşar,Yazır,Kızık,Çavdır,Büğdüz,Kayı,Kayıcık,Bayındır,Yuva,YüreğirDodurga ,Eymür,Bayat , Çepni ,Kargın gibi boy adını taşıyan yerlerinin varlığı insanda düşman saldırısına karşı koymak için bir set oluşturmak istedikleri duygusu uyandırmaktadır.O yüzyıl içinde stratejik bir plan dahilinde yerleşmelerin olduğu bellidir . Bölgede yapılan savaşlarda çok sayıda şehit verildiği, unutulmuştur .Dikkatli gözler onların mezarlarını dağ başlarında ,yaylalarda görebilir.Bir çoğu eren ya da yatır olarak günümüz de de varlıklarını sürdürmektedirler. Anbarcık Köyü yaylası ile Kızıllar Köyü yaylası arasında bulunan Baba Önü mezarlığı bu tip bir yerdir. Mezarlığa önce fetih yıllarında şehit düşen veya düşmanla yapılan savaşlar da büyük yararlıklar sağlayan Gazi bir

eren ve onun yoldaşları konulmuş olsa gerektir Sonraları yayla da ölenlerin de buraya gömüldükleri anlaşılıyor .Nitekim bu mezarlıkta Hicri 1295 (Miladi 1878) yılına ait Osmanlı dönemi kitabeli bir kaç mezar görülmektedir .İsminden de anlaşılacağı üzere Baba sözcüğü bize Horasan Erenlerini hatırlatmaktadır.

Gölhisar Havzasında ki yerleşim yerleri dikkatle incelendiğinde , Türk'lerin iskan usulü görülebilir.Batı Anadolu'da yerleşim yerleri kurulurken, büyük nüfuslu Türkmen boylarının asla aynı yere yerleşmelerine izin verilmemiştir.Hatta birbirlerine yakın yerleşmelerine bile müsaade edilmemiştir. Boylar ya da aşiretlerin yerleşimi 5-6 hanelik veya en fazla 20-25 hanelik bölüklere ayrılarak, birbirlerinden uzak yerlere yerleştirmek şeklinde olmuştur.Çünkü Osmanlı Devleti ,Türk boylarının devlet otoritesini pek sevmediğini bu sebeple isyan olaylarının sıkça olduğunu bununda devleti yıprattığını hatta bir çok Türk Devletinin bu yüzden yıkıldığını tarihi süreçten görerek ,dersini almış bu uygulamayı titizlikle devam ettirmiştir.Tarihi Gölhisar bölgesi de bu süreci yaşamıştır. Bölgeye iki türlü Türk yerleşimi görülür.

a-Oğuz Türkmen Yerleşimi

b -Yörük yerleşimi

A-Oğuz Yerleşimi:1071Malazgirt'le birlikte Anadolu'ya göç eden Oğuz boyları ilk önce Doğu Anadolu ve İç Anadolu'ya yerleşmişlerdir. Uç adı verilen Bizans'a komşu yerler -ki buralar Batı Anado'lu idi- genellikle savaş bölgesi olduğu için tam bir yerleşim uzun zaman olmadı.1100 - 1200 yılları arasın da Eskişehir ile Gölhisar'a kadar olan hat'da sık sık el değiştirmeler oluyordu.Türkmenler ,zaman zaman Bizans toprağına giriyor bazan da Afyon ile Uluborlu gerisine çekiliyorlardı. Bilindiği üzere Miladi 1148 de 2.Haçlı seferi yolu Denizli ,Acıpayam ,Gölhisar ,Çavdır,Söğüt ,Korkuteli yoluyla Antalya 'ya ulaşmak şeklinde olmuştu.Haçlılar,Honaz dağı eteklerin de korkunç bir yenilgiye uğra tılarak tamamına yakını imha edilmişlerdi . Arta kalan kılıç artıkları ise Karağaç(Acıpayam), ovasından geçerek yukarda bahsettiğimiz güzergah 'dan Akdeniz sahillerine ulaşabilmişlerdi.Bu yolculuk sırasın da

Türkmen'ler onları tepeler arkasından takip ederek Antalya'ya kadar zaman zaman ani saldırılarla alaylı söz ve hareketlerle takip etmişlerdi.Bu topraklar da yerleşen herhangi bir Türk yerleşiminden bahsedilmeyişi Uluborlu 'dan itibaren buraların Türkmenlerce terk edildiği anlamına gelmektedir. Haçlı'ların Antalya 'ya varıncaya kadar iki büyük nehir'den geçtiklerini belirtmeleri göze çarpmaktadır ki bu nehirlerin birisinin Gölhisar ovası ile Çavdır arasın da akan Dalaman Çayı veya onun kollarından biri olan Çavdır Çayı olsa gerektir³ [3] .Bu olaylardan sonra yaklaşık bir elli yıl kadar daha Bizans,Selçuklu mücadelesi bölgede devam etti . Burdur dahil olmak üzere Yeşilova ,Tefenni,Gölhisar çevresindeki topraklar, kah Bizans'a kah Türkmenlerin eline geçti. Ancak 13.Asır başlarında ,Burdur çevresi kesin olarak Selçuklu'ların eline geçtiği biliniyor.Bu fetih hareketi yıllarında Haçlı'lardan cesaret alan ve kendine Bizans veliahtı süsü veren Alexi adında bir sahtekar Denizli üzerinden Burdur'a doğru topladığı askerle hücumla geçti.Bir taraftan Dinar üzerinden Sandıklı'ya doğru ,diğer yandan Salda Gölü ile Gölhisar Gölüne doğru hareketi genişletti.Konya'dan Sultan tarafından gönderilen Osman Bey ve Hüsameddin Bey adlarında iki komutan Burdur Gölü mansabından batıya hareketle Alexe karşı durdular.Hüsameddin Bey ,Dinara doğru ilerledi.Osman Bey ise Yeşilova Harmanlı Köyü yakınlarında Navlu Boğazında düşmana saldırarak büyük bir zafer kazandı.Savaşta Genç Ali Bey ,Kara Atlı,Gökçe ve Salta adlı yiğitler büyük yararlıklar gösterdiler.Ve onların hatıralarına binaen veya o çevrelerin bu yiğitlere dirlik veya ikta gibi payeler olarak verilmesi nedeniyle , buralarda kurulan köylere Genç Ali,Kara atlı,Salda,Gökçe isimleri verildi. Düşmana iyi bir satır atılması dolayısıyla da Yeşilova merkezi olarak kurulan yerin adı Satırlar olarak kaldı.Osman Bey (Yatağan Baba),yardımcılarından Seyit Gazi'yi Gölhisar üzerine gönderdi.Seyyit Gazi ,Gölhisar çevresini fethederek geri döndü⁴ [4] .Bu olaylar 1204 yılından sonra olmalıdır.Yatağan Baba,Serinhisar(Kızılhisar) Yatağan beldesi merkezine isim babalığı yapmıştır.Yine bu savaşlarda yer alan ve

3[3]3 Geniş Bilgi.Dr.Ebru ALTAN,İkinci Haçlı Seferi.Türk Tarih Kurumu Yayını.Ankara-2004

4[4]4 Ali VEHBİ ,Acıpayam Tarihi, sayfa 154-155-156.Ankara-1953

Selçuklu Ailesinden olan Abdi BEĞ SULTAN ,Karağaç ovası Türkmenleri başında kalmış ve burada vefat etmiştir⁵ [5] .Yatağan Baba bir rivayete göre Hacı Bektaşın bir rivayete göre Abdal Musa'nın Piridir. Gölhisar çevresi köylerinde çok sayıda Horasan erenine ait tekke ve zaviyenin bulunuşu yukarda anlatılan olaylarla bağlantılıdır.Nitekim -Yamadı Köyüne ismini veren Yaman Ali Dede ,Yatağan Baba'nın etrafındandı⁶ [6] Havza Türkmenlerin çoğunun Hacı Bektaş Ocağına bağlı oldukları hakkında oldukça kuvvetli belirtiler vardır. İşte yukarda hülasa ettiğimiz olaylar sonun da Oğuz boyları bölgeye gelmeye başlamışlar ancak uzun zaman yerleşik hayata geçememişlerdir.Karağaç ovası ve Gölhisar ovası onlarla dolup taşmaya başlamışdır.Kışları dağ yamaçlarındaki kuytulara iniyorlardı ,yazları ise yaylalara çıkıyorlardı. Zamanla ova kenarlarına yerleşmeye (ama yine de yaylacılığı bırakmadan)köyler kurmaya başladılar.Avşar,Bayat,Yazır,Yuva,Yüreğir,Dodurga ,Çavdır,Bayındır,Kayı,Eymür,Salur, Kızık,Kargın,Çepni boyları adlarını kurdukları yerleşim yerlerine isim olarak ...hatıra bıraktılar. 1250lili yıllara kadar böyle devam etmiştir.

Bu köylerin bir çoğu günümüzde eski isimlerini muhafaza ederken bazılarının adları değişmiştir.İsimleri değişenlere veya zamanla dağılanlara ,Gölhisar civarın da ki :Kızık ,Bayat, Eymür köyleri örnektir.Bölgeye ilk Oğuz Türkmen yerleşmesi bu surette oldu.Yakın tarihlere kadar ,Gölhisar Çukurun da eski Oğuz adını taşıyan tüm köylerin; Dirmil Yaylası ile Anbarcık Yaylası arasında yaylaları vardı. Koz ağacı Yaylasına komşu Çavdır ,Bayındır,Kayıcık yaylaları yakın mazi de bilinirdi.Ancak Kayıcık Pınarı ,Çavdır Pınarı,Bayındır yaylası isim olarak hala yaşamaktadır. Enterasan bir tespit: Kayıcık aslın da büyük bir Kayı topluluğunun yaşadığı bölgeydi.Menteşe'nin (Muğla çevresi) fethine Denizli ve bu çevreden Kayıların aktif olarak katıldığı

⁵[5] Tuncer BAYKARA, İstanbul 1969 .Denizli Tarihi,sayfa 31

Tuncer BAYKARA ,Tarih Dergisi İstanbul -1979.Sayı 32 'den Ayır basım.

⁶[6] F.R.HASLOK , Ankara 2000 Bektaşilik Tetkikleri .Sayfa 8

tarihçilerce bildirilmektedir⁷ [7] . Kayı'nın azalan nüfusu sebebiyle Kayıcık adını aldığı meydana gelir.Ayrıca 15 .Yüz yıl sonlarıyla 16 Yüzyıl sonlarına kadar bölge de başka bir Kayı daha vardı ki; bu gün bu köy kaybolmuştur.Yine Yıva (Yuva) Türkmenleri Gölhisar havalisine uzun bir süre hükmettiler⁸ [8] Yuva ve Yuvalak Köyleri onların bakiyeleridir.

Eski hatıraları yer isimlerinden de takip edebiliriz.Dirmil ile Koz ağacı yaylaları arasında , Er Beleni isimli bir yer vardır . Fethiye'ye doğru fetihe devam eden Oğuz Boyu Yiğitlerin den Er kişilerin Fetih hareketlerine üs olarak kullandıkları yer burası olmalıdır.Ayrıca yine buralar da ki Bey Alanı geniş bir yayladır. Oğuz Türkmen Beyleri buralar da yaylalarlardı.Başka bir hatıra ise Büyük Alan Köyünün adıdır.Asılın da Ağa Alanı olan bu isim zamanla Alan haline dönüşmüştür.Hem Ağa alanı hem de Bey alanı o çağların hatıralarıdır. Bu gün bir çok kişinin yerini bile bilemediği ve 1750 'den sonra dağılmaya başlayıp 1850'de kimsenin kalmadığı asıl Tarihi Gölhisar halkının yaylağı olan , halen Koz ağacı Kasabasının arazisi içinde bulunan Şehir Yurdu adıyla maruf yer o yılların bir nişanesi , bir yadigarıdır.1530 yıllarına ait bir Defterde yine eski Gölhisar'ın yaylağı olan Kızıl Bel Yaylası zamanımız da Kızıllar Köyüne aittir.⁹ [9]

Kozağaç'la ilgili yazılı kaynaklarda en eski bilgiyi Osmanlı Devletinin Fatih dönemine ait Tapu Tahriri 30 No lu defterde buluyoruz.2.Murat devrinde de yazılmış olduğu bu defterde belirtilen Köhne (Eski) defter henüz ele geçmediği veya zayii olduğu için eldeki en eski kaynak 30 nolu Tahriri defteridir.Adı geçen defter de Kozağacı Karyesi(Köyü) Hamit Livası Gölhisar Kazasının bir köyü olarak yazılmaktadır.Tapu Defterleri halkın genel durumu hakkında oldukça kıymetli bilgiler veren önemli vesikalardır. Bir köyün, şehrin

7[7]7 Tuncer BAYKARA,Denizli Tarihi.Sayfa 29

8[8]8 a.g.e. Sayfa 30

9[9]9 438 No'lu Muhasaba-i Vilayet-iAnadolu Defteri 1 .T.C Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müd.Yayını Ankara 1993 Tıpkı Basım Sayfa 253

nüfusunu ,etnik yapısını,gelir durumunu ve daha bir çok şeyi bu defterlerden takip edebiliyoruz. 1475 yılına tarihlenen TT30 (Tapu Tahrir Defteri)' göre Kozağaç'ın adı Kozağacı'dır.Köyde o devirde yaşayan kişiler aşağıdaki gösterildiği gibiydi.¹⁰ [10] Yalnız erkekler kaydedildiği için kadınlarla ilgili her hangi bir bilgi yoktur.Köyde tahmini 150 ye yakın bir nüfusun yaşadığı anlaşılıyor.

1-Turgut oğlu Hızır 2- Mustafa oğlu Seydi 3- Biraderi Mehmediş
4-Mehmediş Oğlu5-Aşki oğlu Mahmut 6-Ahmet Oğlu İshak 7-Ali
Oğlu.Kılıç 8-? (okunamadı 9-Ali Oğlu Sami 10-Biraderi İskender
11-Biraderi Mehmediş 12- Ahmet Oğlu Ebu Bekir 13-Türkemiş oğlu
Umur 14-Ahmet oğlu (Okunamadı)... 15- Ali Paşa oğlu Hüseyin 16-
Biraderi İsmail 17-Biraderi Hüseyin 18- İmran 19-İlyas
20-İsa oğlu 21-Seydi Ahmet Oğlu İshak Seydi 22-İsmail oğlu
Mustafa 23- Yusuf 24-Hasan oğlu Umur 25-Mehmet oğlu
26-Veli FakiOğlu Halil Faki 27-Biraderi Seydi 28-Kökgöz oğlu
Urhan 29-İsmail Oğlu Yusuf 30-Biraderi Ali 31- Biraderi
İshak 32-Ali Oğlu Çoka 33- ? Oğlu Haseki 34-Ali BEĞ Oğlu
Haseki 35 - Biraderi Ali 36-Biraderi Süleyman İvaz Sinan

37-Melik Şah oğlu Hasan 38- Melik Şah Oğlu Hüseyin 39 - Paşa
Oğlu İvaz Şah (Tezkereli Sipahi)

Yukarda adı geçen kişilerin 11 tanesi kardeştir. Ayrıca bunlardan 37 ve 38 . sırada ki iki kardeş Melik Şah adlı bir sipahinin oğullarıdır. Sipahi: Osmanlı Devletinde atlı asker olup kendisine verilen gelir getirici bir toprak karşılığında belli sayıda askeri savaş anında donatarak askere götürürdü. Ayrıca son sırada ki Paşa oğlu İvaz 'da tezkereli sipahi idi.

Deftere kayıtlı şahısların 18'i Bennak(Vergi veren Kişi) ,5'i çift 11'i Nim (Bir nevi ortakçı) ,1 Piri fani (Yaşlı Kişi),2 sipahi oğlu,1'si de tezkireli sipahidir.

Köyde hasılat olarak buğday ve arpa gibi tahıllar ekilmekte ,ağnam (Koyun keçi vergisi) ve alınan öşür miktarı da açıklanmaktadır.Genel nüfus yapısı dikkate alındığın da Kozağaç'ın 1430'laradan sonra kurulmuş bir köy olduğunu varsayabiliriz.

Ayrıca Gölhisar Kazası Yörüklerinin konup göçtüğü yaylak ve korular arasında Kozağacı Yaylası ve korusunun da adı zikredilmektedir.¹¹ [11]

Bu yazımdan yaklaşık 45 yıl sonra düzenlenen 1522 tarihli 121 No lu Tapu Tahrir Defteri Hamit Livası Mufassalın da köyde az da olsa belirli bir nüfus artışının olduğu gözlenmektedir.Kayıtlı nefer sayısı 47 kişidir.Hane sayısı 13 ve köyün hasılatı ise 3015 akçadır.Köy ,Gölhisar'dan Mehmet Oğlu Yunus yine Mehmet oğlu Sultan ve Elvan'nın tımarıdır.Yani köyün gelirleri bu adı geçen kişilere aittir. Ayrıca köyde Altı kişi olan sipahi zade(Oğlu) ile On bir kişi de derbentci olarak kaydedilmiştir.Derbentci :Genellikle yolların geçtiği dar ve ıssız geçitlerde güvenliği sağlayan silahlı kişilerdi .Vergiden muaf olurlar ve görev babadan oğula geçerdi .Aynı sülalenin bu görevi sürdürdüğü sıklıkla rastlanan bir olgudur.Derbentciler,daha ziyade Yörüklerden seçilirdi¹² [12] .Ne yazık ki Kozağacı derbentcilerinin hangi yolu korudukları belli değildir. Bu yolun Beş Kaza (Fethiye) 'ya doğru giden yol olsa gerektir.

O tarihte köyde yaşayan kişi isimleri deftere göre şunlardı.

1-Turak 2-Biraderi Elvan 3-Pir oğlu İbrahim 4-Behsayış oğlu Ali 5-Biraderi Bali 6-Ali oğlu Durmuş 7-Biraderi Ahmet 8-Gülmüş(?) oğlu Nasuh 9-Ahmet oğlu Ekmeleddin 10-Biraderi Piri ŞAH 11-Behsayış oğlu Durmuş 12- Biraderi İbrahim 13-Behsayış oğlu Mehmediş 14-Yusuf oğlu Ali 15-Ömer Oğlu Şah Nazar....16-Biraderi Hasan 17-Derviş oğlu İshak 18-Biraderi Behsayış 19-Nasuh oğlu... 20-Gülmüş

11[11]11 Başbakanlık Osmanlı Arşivi TT30 .Sayfa 67

12[12]12 Başbakanlık Osmanlı Arşivi TT121 .Sayfa 83-84

21-Hacı Bali oğlu Ahmet 22- Sadık oğlu Behsayiş 23-Çolak (Çalık) Oğlu Hacı Paşa 24- Biraderi Ali 25- Ömer oğlu Mehmediş 26-Durmuş oğlu 27-Pir Musa oğlu Halil 28-İlyas oğlu Mustafa 29-Halil oğlu Hamit30-Biraderi Mustafa 31-İsa oğlu Şükrü(Sipahi oğlu) 32-Nasuh Oğlu İsmail (Sipahi oğlu)- Aynı zamanda İmam ve Hafız- 33 -Hasan Oğlu Malkoç34-Elvan Oğlu (Sipahi oğlu) 35-Biraderi Şah...(Sipahi Oğlu) 36- Turgut oğlu Paşa (Sipahi oğlu) - Derbentciler - 37 -Veli oğlu Ahmet 38-Biraderi Hıdır 39-Sait oğlu 40-Sultan oğlu Melikşah 41-Mehmet42-Biraderi Mürsel 43-Yusuf Oğlu Malkoç 44-Emre oğlu ? 45-Biraderi Kemal 46- ? oğlu Emre 47-Biraderi Salih.

Köyde Behsayiş(Bahsayiş) isminin çokluğu dikkati çekiyor.16.Asır da Anadolu'da bu ismin epeyce revaçta olduğu kaynaklarda sıkça görülmektedir.TT121 Nolu Tapu defterinde , Gölhisar Yörüklerinin yaylak olarak çıktıkları ve hasılatı 2310 Akça olan yaylalar arasında Kozağacı Yaylası ve Koruluğunun da adı anılmaktadır .Köy de 2 adet çalıştır durumda değirmen (Asiyab) ve bunlardan alınan vergi ise 40 Akça olarak belirlenmiştir.Bağ geliri 49 akça ,koyun-Keçi vergisi ise 96 akça dır.En yakın köy olan Anbarcık da bu gelirler şöyle idi:Bağ 137 Akça Koyun vergisi (GANEM) 127 Akça diğer yakın yerler den olan Bayındır(Bayır) ile Çavdır (Aşağı Çavdır) küçük yerler olduğundan tüm vergileri daha küçük rakamlardadır. 13[13] Aynı tarihler de Turgut adlı birisi Kozağacına bir karbansaray yaptırıp ve bu yapıya 300 Akçalık bir meblağı vakfetmişti14 [14]

1560 lı yıllardan sonra bu çevreye göç yoluyla ya da devletin iskanı sonucunda Yörük taifelerinin yerleştirilği anlaşılmaktadır. Köylerin nüfusları bu yıllarda eski döneme göre oldukça artmıştır.Örneğin Dirmil'e yakın adı Küçük Dirmil olan başka bir yerleşim yeri ortaya çıkmıştı.Daha sonra Dirmil'e katılıp adı türkülere konu olan Dirmilcik bu köydü.

13[13]13 BOA TT121.Sayfa 117

14[14]14 Doç.Dr.Zeki ARIKAN ,15-16 .Yüzyıllarda Hamit Sancağı.Sayfa ,147.

17 .Asırda Kozağaç ve çevresinde neler olduğunu bilemiyoruz.Bu Asır da Gölhisar ve köylerinin yoğun bir şekilde yaşanan suhte olayları ve Celali isyanlarından oldukça zarar gördüklerini biliyoruz. Mesala Gölhisar mıntikasını kasıp kavuran Deli Cafer adlı celali eşkiyasının faaliyetlerine tanık oluyoruz Ancak zamanla yeni belgelerin açığa çıkmasıyla daha geniş bilgiye sahibi olacağımız muhakkaktır.

1790 ile 1815 yılları arasında yaşandığını tahmin ettiğimiz ve bize kadar ulaşmış olan bir olayın naklini buraya almamız doğru olur. Gölhisar ,1700 lerden itibaren Dengere'de yaşayan Şeyh Hüseyin Oğlu ailesinin güçlenmesine tanık olmuştur.1740'dan sonra kazanın ayanlığını da ele geçiren bu aile ,ayanlığın kaldırıldığı 1836 yılına kadar bir derebeyi şeklinde kazayı idare etmişti.Ailenin bilinen ilk büyüğü olan Osman'dan sonra sırasıyla Hüseyin,Hasan ,Osman ve Abdurrahman Ağalar ayanlık yapmışlardı¹⁵ [15] Şeyh Hüseyin oğulları ayanlığın kaldırılması ile etkilerini kaybetmemişler Gölhisar Kazasının zaman zaman müdürlüğünü de yapmışlardı .Son ayan Apdurrahman Ağanın oğullarından Hüseyin ve Osman bila maaş (Fahri) olarak bu görevi zaman zaman üstlenmişlerdir.Şeyh Hüseyin oğlu Hasan gaddarlığı yüzünden zaman zaman Osmanlı devletince takibe alınmıştır.Çevresinde yaşayan ve azıcık göze batan herkesi bir yolunu bulup yok ederek kendilerine karşı koyacak bir kimse bırakmayan Şeyh Hüseyin oğullarına direnen iki kişi çıkmıştır.Kozağaçlıoğlu ,Şeyh Hüseyin Oğlu'nun kızına aşık olmuş ve kızı kaçırmıştır.O tarihte bu işi yapmanın ne kadar delice bir iş olduğu meydandadır.Nitekim Şeyhler, bu meydan okumanın otoritelerini sarsacağını düşünerek fırsat kollamaya başlamışlar nihayet uygun bir zaman da askeri ile Kozağaçlıoğlunun çiftliğin basarlar .Ancak bütün aramalarına rağmen onu bulamazlar.Elleri boş geri dönerken en mutemet adamlarından biri Şeyh Hüseyinoğlu'na " Yılanı güççükken ezmeli "diye akıl verir.Bu kışkırtma sonucunda geri dönerler.Netice de kaz damına saklanmış olan Kozağaçlıoğlu'nu yakalayıp öldürürler.

15[15]15 Adı geçen aile ile ilgili bir araştırmamız mevcuttur.

18.Asrın son çeyreğine doğru, Kozağacı Köyüne ,mühim sayıda bir nüfus yerleşimi olduğuna dair emareler görülüyor.Özellikle Dalaman tarafından , bazı Yörük gruplarının bu köye yerleştikleri anlaşılıyor. Nitekim Kozağacı hakkında bize geniş bilgiler veren 1841 tarihli Hamit Sancağı Gölhisar Kazası Temettuat Defterinin Kozağacı karyesi kayıtlarını incelediğimiz zaman ; bu olguya rastlıyoruz¹⁶ [16] .Gölhisar kazası köylerinin hiç birinde görülmeyen Yörük lakaplı hane sahipleri ,Kozağaç'ında karşımıza çıkmaktadır. Bu görüşümüzü destekleyen başka deliller de vardır.Kozağaç mezarlığında bulunan bazı eski mezar taşları incelendiğinde , Aydın civarından gelen bazı ailelerin bu köye yerleştiklerini görürüz.Bir mezar kitabesin de şu yazı bulunmaktadır."Hüvelbaki merhum ve mağfur Aydınlı .Şeyh Mehmed'in ruhuna fatiha ihsan edin 1216 Miladi 1801 .¹⁷ [17] Temettuat Defterleri , bir yerleşim yerinin genel demografik ve ekonomik yapısı hakkında bilgiler veren eşsiz kaynaklardır¹⁸ [18] . Ancak ekonomik yapı hakkında verdiği bilgiler genellikle ihtiyatla değerlendirilmelidir.Çünkü vergiler bu defterdeki bilgilere göre toplandığından mal bildirimlerinde hile yoluna gidildiği açıkça belli olmaktadır. Belli bir şablon tüm yerleşim yerlerine uygulanmıştır.Her hanenin mutlaka bir merkebi ,bir ineği ,iki öküzü görülüyor.Bu sayı değişmez bir kural niteliğindedir.Halbuki bazı ailelerin sahip olduğu hayvan sayısı bu sayılardan mutlaka fazla olması gerekir.Zengini fakiri nedense hep aynı sayıda evcil hayvana sahip gözükmektedir.

Kozağaç'ında ekonomik göstergeler incelenirken de yukarda ki tespitler göz önüne alınarak değerlendirilmelidir.Ancak dini duyguları ağır basan ve isimlerinin önünde Hacı ya da Molla sıfatı taşıyan

16[16]16 Başbakanlık Osmanlı Arşivi ML.VRD.TMT 9 Gölhisar Temettuat Defteri Sayfa 87-112

17[17]17 Kozağaç mezarlığında bulunana eski mezarların mevcudiyetini haber veren ve resimlerini bana temin eden ayrıca bu araştırma için beni sürekli teşvik eden Burdur Yardımsevenler İlköğretim okulu Müdürü Kozağaç'lı Ramazan DEMİR Beye burada teşekkür etmeliyim.

18[18]18 Doçent Dr.Sait ÖZTÜRK ,Türkiyede Temettuat Çalışmaları.Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi.Cilt 1 Sayı1 ,2003

insanların mal varlıklarında köyün diğer sakinlerine göre oldukça doğru

	ADI HANE	MESLEĞİ	EKİLEN	EKİLMEYEN
			TARLASI	TARLASI
			DÖNÜM	DÖNÜM
1	A.KASIM EFENDİ	MÜDERRİS	30	2
2	İSMAİLOĞLU ÖMER	ÇOBAN	20	3
3	SARI OSMAN OĞ.FEYZULLAH	HİZMETKAR	20	10
4	HÜSEYİN OĞ.MÜRSEL	ZİRAATÇİ	20	30
5	NASUH OĞ.HACI.OSMAN	TÜCCAR	30	4
6	NASUH OĞ.HAC.MUSTAFA	TÜCCAR	50	60
7	KARA SÜLEYMAN OĞLU .İBRAHİM	ZİRAATÇİ	40	30
8	ÇOBAN OĞ.SÜLEYMAN	ZİRAATÇİ		
9	MÜHÜR DAR OĞ.MOLLA OSMAN	TACİR	30	30
10	KOCA KIÇ OĞ.YUSUF	ZİRAATÇİ	18	18
11	ÇOLAK YUSUFOĞLU ÖMER	ZİRAATÇİ	20	20
12	HÜSEYİN OĞLU SÜLEYMAN	HİZMETKAR	15	15
13	SÜLEYMAN OĞLU ABDURRAHMAN	HİZMETKAR		
14	TÜFEKÇİ OĞLU HACI BEKİR	ZİRAATÇİ	15	15
15	VELİ OĞLU YUSUF	ZİRAATÇİ	15	20
16	HACI OĞLU ALİ	HİZMETKAR	12	15
17	İBRAHİM OĞLU MUHAMMET	HİZMETKAR	5	
18	CAMUZ OĞLU MUSTAFA	HİZMETKAR		
19	YÖRÜKALİ OĞLU REŞİT AHMET	HİZMETKAR		
20	KARA DURMUŞ OĞLU ALİ	ÇOBAN		
21	TÜFEKÇİ OĞLU AHMET	HİZMETKAR	3	3
22	KARADURMUŞ OĞLU AHMET	HİZMETKAR	9	
23	KARAALİ OĞLU İBRAHİM	AMELE		
24	MUSTAFA OĞ.ABDURRAHMAN	TÜCCAR	20	20

25	HATİP OĞLU MOLLA MEHMET	HATİP	4	4
26	KARAHÜSEYİN OĞ. VELİ	ZİRAATÇİ	30	30
27	İBRAHİMOĞLU. HASAN	TÜCCAR	40	40
28	YÖRÜKOĞLU ALİ	HİZMETKAR	18	18
29	MEMİŞ OĞ. OSMAN	PAZARCI	30	30
30	MEMİŞ OĞ. H. SÜLEYMAN	TÜCCAR	30	30
31	İSMAİL OĞ. MUHAMMET	ZİRAATÇİ	20	30
32	ALİ OĞ. HACI EYYÜP	ZİRAATÇİ	19	20
33	ÖMER OĞLU . OSMAN			
34	BAYINDIRLI HASAN OĞ. İSMAİL	TÜCCAR	20	30
35	HACIHÜSEYİN OĞ. H. YUSUF	TÜCCAR	30	30
36	MUSAOĞ. ABDULBAKİ	ZİRAATÇİ	28	28
37	MUSTAFAOĞ. HIZIR (HIDIR)	ZİRAATÇİ	18	18
38	HÜSEYİNOĞ. BEKİR	PAZARCI	20	18
39	AHMETOĞ. KÜÇÜK MEHMET	PAZARCI	15	15
40	KÖSE VELİ OĞ. NASUH	PAZARCI	20	15
41	KÖSE OĞLU YUSUF	ZİRAATÇİ	20	18
42	MEMİŞ OĞLU AHMET	PAZARCI	1	
43	YUNUS OĞLU ÖMER	AMELE		
44	KARA YUSUF OĞLU ALİ	PAZARCI	40	40
45	KARAMEH. OĞ. MEHMET ALİ	ZİRAATÇİ	20	20
46	HATİP HAFİZ MEHMET EFENDİ		40	7
47	MUSA OĞLU MUSTAFA	HİZMETKAR	10	
48	İSMAİL OĞ. MUSTAFA	HİZMETKAR		
49	GÜLMEZ OĞ. AHMET	HİZMETKAR	13	13
50	KARA YUSUF OĞ. HÜSEYİN	ZİRAATÇİ	20	20
51	HACI SÜLY. OĞ. HACI OSMAN	ZİRAATÇİ	25	20
52	DEVE MEHMETOĞ. ALİ	ZİRAATÇİ	15	15
53	HACIAHMETHÜSEYİN	HATABCI		
54	AĞA OĞLU İSMAİL	ZİRAATÇİ	15	15
55	ALİ OĞ. HACI İBRAHİM	TÜCCAR		
56	VELİ OĞLU ALİ	ZİRAATÇİ	16	16

57	KARAALI OĞ. ALİ	ZİRAATÇİ	18	18
58	KAPISIZ OĞLU HÜSEYİN	HİZMETKAR	15	15
59	KENARLI OĞ. AHMET	ZİRAATÇİ	25	20
60	EKİZ OĞ. HACI NASUH	TECİR	40	40
61	EMİRHAN OĞ. ÖMER	ZİRAATÇİ	15	15
62	GALİB OĞLU SÜLEYMAN	HİZMETKAR		
63	KARAALIOĞLU YUSUF	ZİRAATÇİ	18	18
64	DEMİRCİ OĞLU H. HÜSEYİN	DEMİRCİ	15	15
65	SOLAK MUSTAFA OĞ. RAMAZAN	AMELE		
66	ÇİLSÜLEYMANOĞ. OSMAN	ZİRAATÇİ	15	15
67	GÖK MEHMET OĞ. SÜLEYMAN	HİZMETKAR		
68	AZMANOĞ. CELİL	HİZMETKAR	10	
69	KOCAHÜSEYİN OĞ. MEHMET	HİZMETKAR	15	
70	YÖRÜKOĞ. HACI OSMAN	ZİRAATÇİ		
71	HACI OSMAN OĞLU HACIAHMET	AMELE	5	5
72	ÖKÜZOĞLU ÖMERALİ	HİZMETKAR		
73	HAZİNE DAROĞ. SÜLEYMAN	HİZMET.		
74	EKİZ OĞ. ALİ	ZİRAATÇİ	14	14
75	İBRAHİMOĞLU AHMET	ZİRAATÇİ	16	16
76	BEKDAŞOĞLU BEKİR	ZİRAATÇİ	15	20
77	DIRAK MUSA OĞ. SÜLEYMAN	ZİRAATÇİ	15	20
78	GÖK ÖMEROĞ. OSMAN	ZİRAATÇİ	10	15
79	HÜSEYİNOĞ. DEVECİ MEHMET	HİZMETKAR		
80	BÖLÜKBAŞIOĞ. SÜLEYMAN	HİZMETKAR	50	40
81	TOPALSÜLEYMANOĞ. İBRAHİM	KAHVECİ		
82	TOPALSÜLEYMANOĞ. MUSTAFA.	HİZMET.	8	8
83	ALİ OĞLU MUHAMMET	ZİRAATÇİ	10	10
84	ABDULFETTAH OĞ. SEYFİ	ZİRAATÇİ	20	20
85	İMAMOĞLU YUSUF	TÜCCAR	20	20
86	ALİ OĞLU MOLLA ALİ	ZİRAATÇİ	10	10
87	DANGALOMEROĞ. OSMAN	ZİRAATÇİ	12	12
88	HASAN ALİOĞ. AHMET	ZİRAATÇİ	15	15

89	HACI ALIOĞ.HABİB	HİZMETKAR	10	10
90	HACIALIOĞ.MUSTAFA	HİZMETKAR	15	10
91	HACIALIOĞ.EYYUP	HİZMETKAR	20	20
92	CONGALOĞLUMUSTAFA			
93	FENCEROĞ.ALİ	KİRACI		
94	SAĞIRHÜSEYİNOĞLUNASUH			
95	SUHTEOĞLUEYYUP	ÇOBAN	20	20
96	VEZİRALİ OĞ.ABDULGAFFAR	ZİRAATÇİ	20	20
97	EYYUPOĞLU YUSUF	ZİRAATÇİ	20	20
98	F...OĞLUİBRAHİM	ZİRAATÇİ	20	20
99	KARAYUSUFOĞ.HÜSEYİN	ZİRAATÇİ	20	20
100	KARAYUSUFOĞ.MEHMMET	ZİRAATÇİ	16	16
101	KURAŞ OĞLU YUSUF	ZİRAATÇİ	18	18
102	YUSUF OĞLU NASUH	HİZMETKAR	20	20
103	HACIOSMANOĞ.HACİRESUL	TACİR	5	5
104	KOCAYUSUFOĞ.DURMUŞALİ	İAMELE		
105	TAHTALIOĞ.HACİYUSUF	ZİRAATÇİ	40	40
106	KARAYUSUFOĞ.İBRAHİM	ÇOBAN		
107	KARAOSMANOĞ.MUSTAFA	DEĞİRMENÇİ		
108	VELİ OĞ.ABDURRAHMAN	ZİRAATÇİ	11	11
109	SÜLEYMANOĞ.OSMANZİRAATÇİ		30	30
110	YUSUFOĞ.İSMAİL	PAZARCI	30	30
111	OSMAN OĞLU MEMMET	ZİRAATÇİ	14	14
112	OSMAN OĞLUHABİB	HİZMETKAR	2	
113	ÇOBAN HASANOĞ.HALİL	ZİRAATÇİ	17	17
114	SOLAKOĞ.MEHMET	ZİRAATÇİ	10	10
115	HACIHÜSEYİNOĞ.HACİ SAİD	ZİRAATÇİ	16	10

Yukarda ki liste de köyün geliri en yüksek kişilerini bir tablo ile gösterecek olursak şubilgilere rastlanmaktadır.Ki bu amaçla çıkardığımız aşağıdaki tablo adı geçen defterin 87-112 sayfasından faydalanılarak hazırlanmıştır.

Hane NO	ADI	GELİRİ
6	NASUH OĞLU HACI MUSTAFA	3995 KURUŞ
60	EKİZ OĞLU HACI NASUH ¹⁹ [19]	3500 KURUŞ
85	İMAM OĞLU YUSUF	3392 "
109	SÜLEYMAN OĞLU OSMAN	3207 "
9	MÜHÜR DAR OĞLU MOLLA OSMAN	3180 "
10	KOCA KIÇ OĞLU YUSUF	3180 "
105	TAHTALI OĞLU HACI YUSUF	3130 "

Zikredilen bu şahısların çoğunluğunun mesleği ziraatçılık yanında tüccar veya tacirliktir. Tacirlik ve Tüccarlığın Kozağaç 'ın da çok eski tarihlerden beri yapıldığını böylece öğrenmiş oluyoruz. Genellikle Teke Yarımadasından satın alınarak toplanan (daha ziyade Beşkaza 'dan) canlı hayvanların , Kozağaçlılar tarafından Gölhisar Pazarına Karahüyük pazarına getirilip başka şehirlerden gelen büyük Tecirlere satılır ve böylece oldukça iyi karlar elde edilirdi. Yakın zamanlara kadar devam eden bu faaliyet anlaşılın dededen toruna geçerek asırlarca devam etmiştir.

Dikkati çeken başka bir hususta, Kozağaçlıların sahip olduğu gerek evcil hayvan miktarı gerekse yıllık gelir miktarı Gölhisar Kazasının diğer yerleri ile kıyaslanmayacak kadar yüksek oluşudur. Sadece o yıllarda kaza idare merkezi olan Dengere Köyü bu gelire biraz yaklaşmaktadır. Ayrıca köyün eğitim ve öğretime önem verdiği ve bir medresenin bulunduğu 1 No'lu hanede bir müderrisin kayıtlı oluşundan belli olmaktadır. Müderris ve medrese varlığı kazada sadece Horzum ve Dirmil'de göze çarpmaktadır. Yine tablo

19[19]19 Ekizoğlu Hacı Nasuh Hicri 1279 tarihinde ölmüş varlıklı bir kişi idi .Kitabeli mezar taşı Kozağaç mezarlığında bulunmaktadır.

incelenecek olursa köyde esas meşgalenin Ziraatcilik olduğu görülür.Bunun yanında Pazarcılar da bir grupturlar .Demircilik ve Kalaycılık Zanaatkarlığı , bilindiği üzere Kozağacının önemli bir hususiyetidir. Demirciliğin o zamanlar da da mevcut olduğu anlaşılıyor.Sayısı oldukça fazla görünen Hizmetkarlık meslek grubunu Amelelik olarak anlamamak gerekir .Bunlar daha ziyade hem kendi işini yapan hem de başkalarına ücret mukabili çalışan kesimlerdir.Köyde bir hatap(Oduncu) ve birde Kahveci bulunmaktadır.Değirmenci ve değirmen sahiplerinin varlığını da göz ardı etmemek gerekiyor.Ancak hiçbir mal varlığı olmayan oldukça fakir kişilerinde olduğunu fark ediyoruz.Kozağaç'da eski sanatlardan olan dokumacılığın kayda geçmemiş olması dikkat çekmektedir .1290 (1872) Miladi)tarihli Devleti Aliye yi Osmani Konya Vilayet Salnamesine göre Burdur Sancağı Tefenni Kazası Gölhisar Nahiyesi Kozağaç Karyesi 123 hane ve 282 nüfusludur²⁰ [21] .Aynı salnamede , Anbarcık 44 hane ,Yazır 66 hane ,Çavdır 39 Hane ,Dengere 162 ,Sögüt'ün 59 hane olduğu belirtilmektedir.

Köydeki nüfus artışının, 1841 yılında 115 hane iken 1873 yılın da 123 haneye çıkmasıyla normal seyrinde devam ettiğini görmüş oluyoruz .Asıl bun tarihten sonra ki nüfus artışı göze batıcıdır . 1896 tarihli Konya Vilayeti salnamesinde Kozağacının hane sayısı 203 Nüfusu ise 1000 kişidir.Daha önce yapılan sayımlarda kadınlar sayıma dahil edilmediği için

bu artışın olduğu ileri sürülse de bu zaman diliminde Kozağac'ın dışardan göç aldığını düşünmek mümkündür.Özellikle bazı Yörük ailelerinin köye yerleştikleri bir olgudur²¹ [22] .

Kozağaç mezarlığında bulunan eski mezarlar:Mezarlıkta bulunan kitabeli eski mezarların köy tarihine ışık tutacağını düşünerek ele almak gerekiyor.Ne var ki mezarlığın tam bir taramadan geçtiği

20[21]20 Konya Vilayet Salnamesi 1290 . Eski Harflerle.Sayfa 166

21[22]21 Mustafa Ali UYSAL ,Salnamelere Göre BURDUR.S.Demirel Üniversitesi YayınlanmamışYüksek Lisans Tezi Isparta 1998.Sayfa 72

söylenemez. Kitabelerin bazılarının mermer taşa hak edilmiş ,bazılarının ise köveke taşı denilen yumuşak taşlara sert bir cisimle kazınmış olduğu görülüyor.Tarih sırasına göre sıralayacak olursak: En eski tarihli taş Hicri 1185 yani Miladi 1772 yılına ait Süleyman' oğlu Osman'a ait mezar taşıdır.1214 Miladi 1799 Ali oğlu Hüseyin 'nin taşında :Ey ihvan ziyareti kabirden murat heman duadır Bu gün bana ise yarın sanadır" yazmaktadır.Aynı tarihli başka bir taş ise İsmail oğlu Mehmet indir.

1216 Hicri (Miladi 1801) taş ;Hüvel baki merhum ve mağfur Aydınlı Şeyh Mehmet'in ruhuna fatiha ihsan edin

Taşların en sanatkarane olanı Hicri 1231 (1816) yılına ait olan Kuşcuoğlunun kız Düriye'nin mezar taşıdır.Mermer ve diğerlerine göre güzel bir yazıyla yazılmıştır.

1245 Hicri (1829)li taşın sarıklı olması köy de yetişmiş bir ilim ehline ait olduğunu düşündürmektedir.Yazısı şöyledir"Ziyaret den murat heman duadır

Bu gün bana ise yarın sanadır

El merhum vel mağfur El Hacı
İbrahim Efendi bin(Oğlu) Muhammet Efendi rahmetullahi
aleyh ruhuna fatiha

Başka sarıklı bir mezar taşı Hicri 1268 yıllı Hacı Yusuf bin (Oğlu) Yusuf'undur.

Yukarda bahsettiğimiz Ekiz oğlu Hacı Nasuh'un kitabesi de mermer üzerine yazılmıştır tarihi 1279 (1863)'tür.

20.Yüz yıl Kozağaç'ın , tüm Anadolu köyleri gibi insanının savaş ve kıtlıklar sonucu bir o yana bir bu yana savrulduğu yüz yıldır.1.Dünya savaşı arkasından İstiklal harbi. Sayısız Kozağaçlı genç erkeğin cephelere gönderilip geri gelmediği ,kaybolup gittiği zamanları bu gün hatırlayan hemen hemen kalmamıştır.Askerliğin Kozağaçlı için ayrı

bir anlamı olduğunu ,onların asker uğurlama törenlerini görenler bilirler.Bir Kozağaç türküsünde şöyle dizeler vardır.

Asker olduk çentelerimiz
dikildi ...
Dikildi de bellerimiz büküldü...
Analar babalar da Kalkamak
'tan döküldü...
Ağlamayın analar ,ağlamayın
babalar biz gene geliriz
Gelemezsek vatan yoluna
kurban oluruz.

Türkü de de belirtildiği üzere vatan yolunda kurban olan Kozağaçlıları tespit etmeye çalıştık . Aşağıda belirtilen isimlerin haricinde mutlaka başka isimler başka şehitlerimiz de vardır. İsimleri geçen şehitler tabloda gösterilen zevattır²² [23] .1 kişi dışında diğer 15 kişi Çanakkale'de şehit düşmüştür.

KOZAĞAÇLI ŞEHİTLER

Sıra No	SAVAŞ	CEPHE	LAKAP	BABA ADI	ADI
---------	-------	-------	-------	----------	-----

²²[23]²² Bu bölüm Genel Kurmay Başkanlığının yayınlamış olduğu Şehitlerimiz Kitabının 1.Cildi Burdur ili Şehitleri kısmı ve Tefenni Askerlik Şubesinden aldığımız "Tefenni Askerlik Şubesi Başkanlığının 24 Ekim 1990 gün ve Per:4013.167.90/sayılı yazısının ekinden" faydalanarak hazırlanmıştır.

1	1.Dünya Harbi	Çanakkale	-	Emin	Ahmet
2		"	BektaşOğulları	Musa	Ahmet
3	"	"	-	Hasan	Ali
4	"	Çanakkale	Çürükoğulları	Durmuş	İbrahim
5	"	"		İbrahim	Emin
6	"	"		Hasan	Hacı
7	"	"		Himmet	Nasuh
8	1.Dünya	Çanakkale	Demircioğulları	Mustafa	Nasuh
9	"	"		Mustafa	Nazım
10	"	"		Nasuh	Osman
11	"	"	Hacı AhmetOğulları	Hasan	Ömer
12	"	"Meşhur 57. Alay eri		Hasan	Süleyman
13	"		Yakupoğulları	Yakup	Mustafa
14	"		Binbaşıoğulları	Musa	Ahmet
15	"		Koca İbrahimoglu		İbrahim
16	İstiklal Harbi	Sakarya		Mehmet	Mustafa

Kozağaç 'ın yakın tarihine damgasını vuran kişilerden olan ,Rıza Bey (Onur),Nuri Hafız(Turgut),Nuri Göker(Ala Nuri-Belediye Başkanı),Mehmet Çelik (Yörüğün Mehmet- Belediye Başkanı)'in adlarını anmadan geçerseK Kozağaç tarihini eksik bırakmış oluruz.

Rıza ONUR:İl Encümen üyeliği yapmış ,şahsiyeti ile tanıyan büyük küçük herkesin saygısını kazanmış ve Kozağaç tarihine damgasını vurmuş bir insandır.

Nuri HAFİZ:Esir kaldığı Yemen 'de Kuran-ı Kerimi hıfz ederek hafız olmuştur.Kozağaç gibi mizaç olarak son derece asabi insanların yaşadığı bir yerde inanılmaz bir sevgi ve saygı halesi oluşturmayı başara bilmiş bir insandı .Öyle ki kazara kahvelerin yakınından geçtiği görüldüğü anda tüm kahve halkının ayağa kalkarak o geçinceye kadar oturmadıkları oyun oynamadıkları çok görülmüştür. Mısır'da tahsil görmüş son derece değerli bir zat olan Çaltıtarlı'İbrahim Efendi onun için "Ahlakı ile de hafızdır.Böyle bir insanı İstanbul'dan beride zor bulursunuz" dediği anlatılır.

Nuri GÖKER :Belediye başkanlığı yapmış girişimciliğ ve ileri görüşlülüğü ile her zaman takdir toplamış ,çevresine getirdiği yeniliklerle hatırlanacak memleketimiz de ender rastlanan bir şahsiyettir.©

23[20]1 Ekizoğlu Hacı Nasuh Hicri 1279 tarihinde ölmüş varlıklı bir kişi idi .Kitabeli mezar taşı Kozağaç mezarlığında bulunmaktadır.
